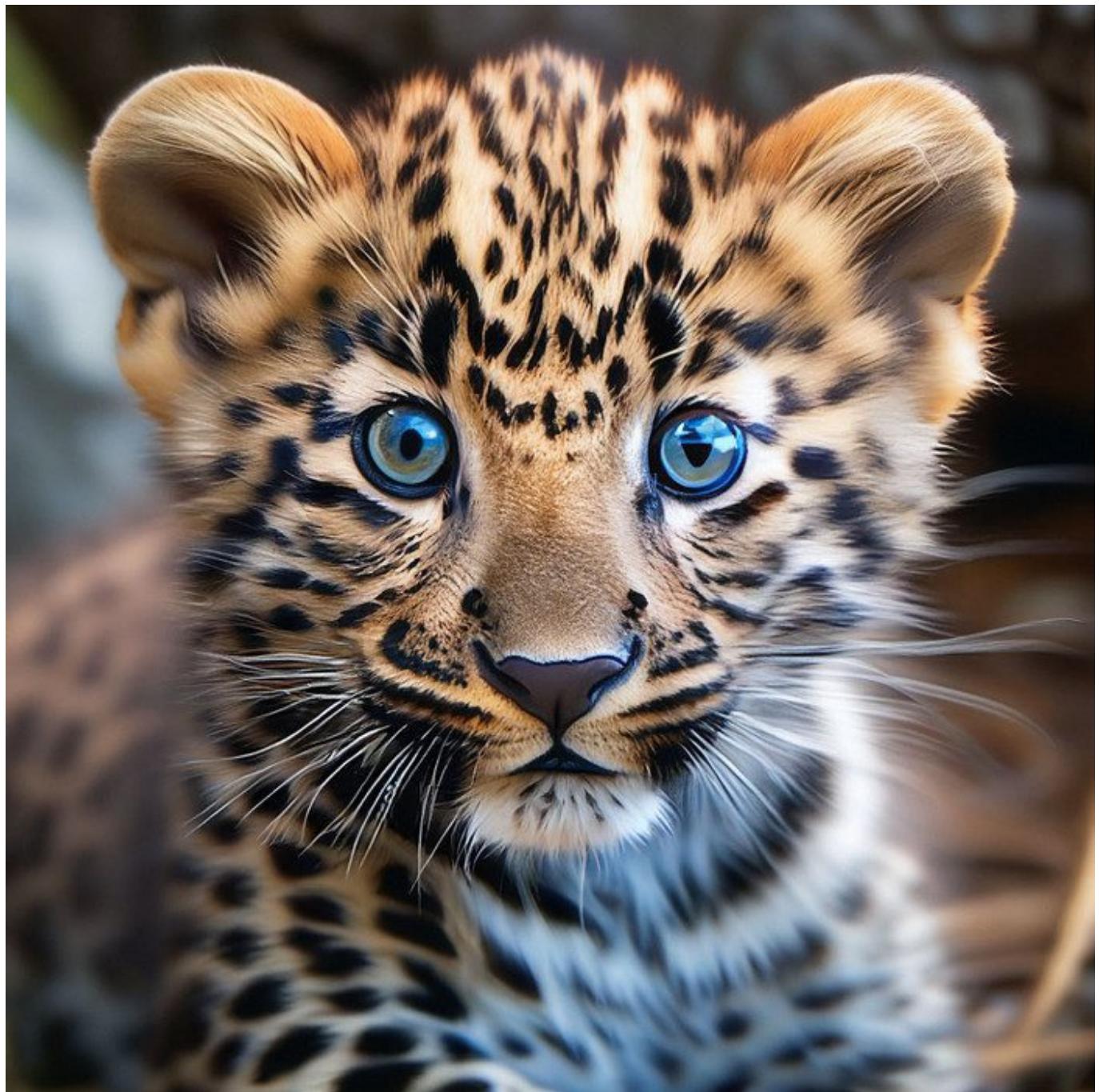

Bars balasy / hekaýa

Category: Hekaýalar, Kitapcy

написано kitapcy | 26 января, 2025

Bars balasy / hekaýa BARS BALASY

(Goja awçynyň hekaýaty)

Bar zady ýatda saklap bolýarmy?! Bir jaýdar sözüň ýa-da nakylyň, şygyrdyr rowaýatyň ýada düşmesi üçin onuň ýeri-gezegi, ýagny, «gepiň gerdişi» gelmeli. Uniwersiteti ýaňy tamamlap, elim galam-depderli, gürrüňçil adamlaryň yzynda

garagulak ýaly peýlenip, olaryň agzyndan sypan her bir del sözi ýere gaçyrman ýygnap ýören döwürlerim bir goja awçydan eşiden hekaýatym depderimde galypdyr. Her täze müçe aýlanyp, her gezek bars ýyly golaylanda, şo hekayat ýadyma düşýär.

* * *

– Käbir agzyboşlar «Awçy milleti öwünjeňräk bolýandyr» diýip, degýälerem welin, degse-degibersinler! diýip, goja awçy şonda ýylgyryp söze başlady.

– Meniň o wagtlar güýç-kuwwatym ýerinde, awa-sawa ýarayan wagtym. Ine, onsoň, dört bolup, kä daga, ka çöle seýil-seýrana çykýas. Awam name, bolsa-ha bolany, bolmasa-da, gury odunlardan ýygyşdyryp, eşegime ýükleyän-de, gaýdyberýän. Keýwanyň ýanyna boş barmasak bolýa-da. Ine, günleriň bir günü, ýene obaň ilersindäki daga tarap tutdurdyk. Barýan, eşejigimi dikgirdedip. Tazymyzam bir öňe, bir yza ýortup, aýagynyň eýgeliginı görýär. Daglyk ýere-de, dogrusy, özüm-a eşekli gidenimi kem göremok. Eşek diýleniň, bir-ä, geçi janawar ýaly, çykyp bilmejek ýa-da ötüp-geçmejek ýeri yok, zyndyrylyp barýar. Birem, o janawaryň özi hötjetligine tutaýmasa, ýadamasy-ýaltanmasy yok, gerşine-de name ýüküň bolsa – uruber. Has kynrak kötelräk ýerlerde eşekden düşýän-de, ony idege alýan. Şeýdip barýarkak, hol allowarralara hasanakiap giden tazymyz birden yza atylyp gaytdy-da, mendenem. eşekdenem yza geçip, hüserilip duruberdi. «Hä, tazym! Jyn gördüm, al-arwah gördüm?» diýdim-de, dähedem-dessem ýöräberdim. Şo barmaşa, bir ýerden çyňsama çalymdaş bir zarynja ses eşidilen ýaly boldy. Ýalt-ýult edişip durkagam, gapdaldaky gyrymsylygyň içinden ullakan pişigemi ýa goýun itiniň güjuginemi meňzeşräk garaz, bir düşünksiz jandar műñedekläp çykdy. Geişine-de, meniň çarygymy ysgaşdyryp, çyňsap, daşymdan aýlanyberdi. Görsem, hakyt, bars çagasy! Meniň aýagymdan ysgyn- deramat gitdi. Eşegim bilen tazyma «0-ho-how, dostlar, abraýymyz barka, mundan göni gelen yzymyza tarap ýelk ýasaly – diydim. – Şu töwerekde munuň enesi ýa atasam hökman bolaýmalydyr...» Şeýdip, yza donjek bolýas welin, ýaňky bars balasam halysalla

ýapyşyp ýatyr. Gözem ýaňy açylypdyr. Gamam hepbik ýaly, doglaly bări içinden öl geçene meňzánok. Meniň muňa birden haýpym geldi. Öz çagalarym ýadyma düşdi. Adam başyna-da, haywan başyna-da herjüre günler düşüp biler-ä. Kim bilyä bujagazyňam ene-atasyna närmə-nämeler bolanyny...

Soň, «Äý, iň bolman, suwjagaz-zat bir berip gideýini» diýip, meşikden suw aldym-da, ayama guyup tumşujagyna tutdurdym. Dökän-saçan edip, biraz bogazyny ölldedi. Ýene gysmyljyrap, sypdyrarly däl. Onsoň, ýanymdaky çöregimden bir bölejik ezip, hamyr etdim-de, barmak boýly logala ýasadym, muny emzik ýaly edip, ýaňkyjaň agzyna tutdurdym welin, sokga soraýdy.

Birdenem, ýeňsämden bir arryldy gopdy. Inim jümşüldäp gitdi. «Wah, gapyl galdyn-owl» diýip, ýeňsäme, eşegiň gaňňasyna bökderilgi ýekenilime tarap göz aýlasam... eşsi begimiz temegini göge galdyryp, daglary ýaňlandyryp, aňnyryp dur. «Häý, bidöwlet, bisyrat diýsäniň... tapdyň aňnyrjak wagtyň!» diýip käýinjiräp, ýaňky bars çagasynda: «Äý, janawar, indi bizden az görme!» diýip, muny munda goýup, yza döndük. Birsalymdan seretseň, hälkije çaga ýene-de ommak-çommak bolup, yzymyza düşüp gelýär. Aý, garaz, uzyn gepiň gysgasy, ýüregimize daş baglap, muny alyp gaytmaly bolduk. Ýolboýam yzyma garanjaklap gelýän. Oba gelemsoňam, ertir-agşam böwrüň bükgüldide, gözüm dag tarapda, «Birden enesi ýa atasy yzarlap gelip, obany paýhyna beräýse, näderin?!» diýyän. Yzymyzdan idäp gelen-ä bolmady. Bars çagasam, şeýtdi-de, aramyzda boluberdi. Goňşymyz çopan bolan soň, İtleri, güyüklerem kileň goýun itinden, Alabaýlardan. Bulary özüne tüýdeşräk gördümi-nätdimi, biziň barsjagazymyzam goňşyň güyükleri bilen derrew dostlaşay. Bile ýallanyp, bile oynaşyp, basalaşyp ýörler. Yöne it güyükleri gününi sanap ulalsa, biziň barsymyz sagadyny sanap ösýän ýalydy. Guýrugy özündenem çalt ösýäminemi-nämemi sanlyja wagtda barsymyz ers-mers bolaýdy. Öňki güyük dostlaryna-da, ikiläp-üçlüp geläýmeseler, indi kän eli degenok. Özem, olar üýrüsiberseler, diňşirgenip, birhilli geň galyp seredýär. Kem-kemden, onuň endam-jany birhili menek-menek Dolup, çyn barsa meňzäp ugrady. Guýrugam bir gulaç. Kate-kate, apaň-apaň basan bolup, köçeden eýlak beýlak geçýä welin, obaň içi dym-dyrslyk

bolýar, ne eşek aňnyrýar, ne it üýrýär... Biziň barsymyzyň welin pelek perwaýyna däl, mal-gara, towuk-towşan bilen işi yok, adam paga çuga-ha asla azary ýok, garaz wagşy tohumdan diýmersiň. Berenjäni iýýär. İşdäsi welin ýaman açyk. İkүç itiň iýjek ýalyny bir oturanda ýuwudýar. Ýuwdany ýagşy welin, biraz salymdan ýene ýüzüňe seredip, murtlaryny gymyldadyp, ýalmanyp otyr. Son-soň, «Aý, aýagyny bir ýazsyn diýip, muny kate-käte gayramyzdaky guma ýanymyz bilen alyp gidip ugradyk Şonda o janawaryň düýrülip-ýazylyp, ayaklary bilen yere galtaşman diýen ýaly süýnúp barşyny men name bilen deňäýn?! Türkmen bedewiniň ýer gyratlap uçusyny göz öňüne getiriň, ana, şoň ýalyrak...

Ýöne, bizem, barsymyzam hernäçe towşantüylüge salsak-da, soň-soň maňa: «A-haw. sen şu bedähädini bir zat et, ýogsam, haýwan – haýwandyr, bir günden bir gün wagşylygyny etmän goýmaz, sen ägäräk bolsaň nadýä?!» diyip, iňirdäp-hüňürdeýänler köpelip ugrady. Menem gitdim iňkise. «Muny indi nätse bolar? diýyän. – Yzyna, daga eltip, azaşdyryp gaýdybersem, o-da boljak däl. O taýda bu gününü görüp bilmez. Kowsa-ýetip, ursa-ýykyp, aw etmäni bu nirede görüp, kimden öwrensin?! Öz kowumdaşlaryna duşaýanda-da, olar indi muny öz aralaryna goşjakmy-goşmajakmy, Alla bilsin. Garaz, bu janawar indi ne aňrylyk, ne bärilik boldy-da!» diýyän. «Her bir janly-jandaram öz dogduk depesinden aýyrsaň, ahyry şeýle bolýa!» dlýyän. «Haý, janawar, men saňa ýagşylyk etjek bolup, ýamanlyk edäýen bolmasam ýagşydyr!» diýyän...

Ahyrsoň, bu derdimi oglum bilen paýlaşdym. Ikimizem: «Be-e, doğrudanam, nätse bolar?» diýsip, ýeňsämizi gaşap otyrkak, bir gapdalda biziň gürrüňimizi diňläp duran agtyjagym çykaiga tapdy beräýdi. «Ata, bolmasa, ony şäheriň haýwanat bagyna eltip tabşyraýaly!» diýdi. «Bizi arada mugallymymyz alyp gitdi, gaty gowy ýer eken!» diýdi. Şu pikiri dogry tapdyk. Barsymyzy şol diýilýän ýere tabşyrdyk. Baý, bir begendiler-a. Sag bol baryny aýtdylar. Munuň gözeneginiň agzyna Pylan awçynyň sowgady diýibem ýazarys» diýdiler. «Aý, ýok, adymy bir ýazmaň, soň bars ulalyp, nämäň nämedigine düşünip, menden öýkelärmى-nädermi?!» diýdim. Aýlar aýlanyp, ýyllar süýşüp, bir

gezek, Täze ýylyň öñýanlarynda bolsa gerek, yene agtygymy çağyrdym:

– Bar, köşek, barsyňdan bir habar tutup gaýt! Men barsam-a, tanar, birahat bolar – diýdim.

Agşamara agtyk geldi, yüz-gözünü cyn adamyňky ýaly edip. Özüni haýwanat bagynyň müdiri däldirin öýdenok.

– Ha, köşek? Barsyň gowumy? – diýýän.

– Aý gowy-la welin... Öz öýi ýaly, girip-çykyb-a ýör

– Hä, onda, «weliniň» name?

– Aý hiç «Zarow!» diýýän seredenogam, «Seniň ýylyň geldi, günüň geldi. Gutlaýan!» diýýän, yüzünü kese sowup dur... Synpdaşlarymam güldüler... Nähil-aý?!

– Häý köşek... Eýsem näme, ol seniň bilen saglyk-amanlygam soraşsynmy?!

Häliden torsarylan bolup oturan agtyk birden «Pyňk» etdi. Menem güldüm. Bu-da entek çaga-da!

Diýsemem-diýdim, gülsemem-güldüm wellin... Entek enteklerem, her gezek Bars ýyly golaýlanda, ýüregimiň pynhanja ýerinden şol bars balasy ýaly düşnüsiz bir müýnjagaz müňedekläp çykýar-da, daşyndan aýlanyp başlaýar. Ana, şondan welin nädip sypjagymy bilemok. Böwrüm bükgüldide, gözüm dag tarapda...

Kömek KULYÝEW. Hekaýalar